

[105] René De Saussure

(1868-1943), quarto figlio di Henry e fratello del famoso linguista Ferdinand [> 43], nasce a Ginevra il 17 marzo 1868, e dopo il diploma liceale al parigino Sainte-Barne nel 1886, si laurea in filosofia e matematica al Politecnico della capitale francese e alla Johns Hopkins University a Baltimora, insegnando dapprima come professore straordinario di matematica all'Università Cattolica di Washington (nel triennio 1895-1898) e, dal 1904, presso l'Università ginevrina, per trasferirsi, nel 1913, a Berna, presso la cui Università insegnerà Geometria dal 1920 sino alle dimissioni rassegnate nel 1925.

René iniziò ad occuparsi più compiutamente di lingue pianificate nel 1906, anno del II Congresso Universale di Esperanto tenuto proprio nella sua città natale. Il suo *cursus honorum* esperantista, almeno fino alla rottura con il movimento, è ben sintetizzato da A. Künzli, *René de Saussure (1868-1943) - Tragika sed grava esperantologo kaj interlingvisto el Svislando*, in S. Fiedler-L. Haitao (a cura di), *Studoj pri interlingvistiko. Festlibro omaĝe al la 60-jariĝo de Detlev Blanke / Studien zur Interlingvistik. Festschrift für Detlev Blanke zum 60. Geburtstag*, Dobřichovice 2001 (edizione elettronica a cura di Liu Haitao: <http://esperantico.org/librejo/dbstudoj/index.htm>):

En 1906, kiel vicprezidanto de *Ĝeneva E-ista Grupo*, de Saussure malfermis kaj direktis la *Internacian Sciencan Oficejon E-istan* en Ĝenevo (strato Bovy-Lysberg 8), kie estis redaktata kaj administrata *Internacia Sciencna Revuo*. Hector Hodler (1887-1920) kaj Edmond Privat (1889-1962), la fondontoj de *UEA* [> 8], fariĝis liaj kunlaborantoj. Lia redaktejo servis samtempe kiel unua oficejo de *UEA*, ludonita de de Saussure (en aŭtuno 1909 la oficejo translokiĝis al strato Bourse 10, kie *UEA* okupis la ĉefan spacon). Kiel membro de la *E-Akademio*, de Saussure gvidis la sekcion pri vortfarado (1911-19) kaj pri teknika vortaro (1912). Krome, li kunfondis, sekretariis kaj direktoris la *Internacian Sciencan Asocion E-istan (ISAE)* en Ĝenevo, kiu havis pli ol 800 membrojn. Li vicprezidis la 9an UK (Berno 1913) kaj prezidis ĝian akceptan komitaton kaj kongresparoladis anstataŭ kaj nome de L.L. Zamenhof. Li kunlaboris kun diversaj gazetoj: *Tra la Mondo*, *La Revuo*, *Esperanto*, *Oficiala Gazeto* (de la *Lingva Komitato* kaj de la konstanta kongresa komitato), *Esperanta evoluo*, *Literatura Almanako* (Paris 1909-10) kaj mem ĉefredaktis *Internacia Sciencna Revuo* (1907-10) kaj *Svisa Espero* (1909-10 kaj 1916-18). La kostojn kaj la deficiton de la ĉilasta periodaĵo li mem transprenis. En 1918/19 li redaktis *La Teknika Revuo* (kiun li relanĉis en 1925, aplikante reformitan ortografion). En 1908/09 li prezidis *Svisa Esperanto-Societo*, kiu en 1911 nomis lin honora membro. Krome, en 1907/14 li elpensis kaj proponis la internacian monsystemon *Spesmilo* [> 48] (antaŭmilita uzata ĉefe de la *Ĉekbanko E-ista*, bonvenigita de la 3a UK en Kembriĝo 1907) kaj sugestis *universalan kalendaron*. Li ĉeestis la UK en Dresdno (1908), Barcelono (1909) kaj Antverpeno (1911) kaj propagandis Esperanton ankaŭ inter oficiroj de la svisa armeo.

Mentre con il suo *La construction logique des mots en Espéranto* (Genève 1910) analizzava le categorie e la logica della formazione delle parole nella *lingvo internacia*, dal 1907, con lo pseudonimo 'Antido', entrava nel dibattito delle riforme della lingua di Zamenhof fino al punto da essere espulso dalla *Akademio de Esperanto* [>

69]. Egli ebbe una vasta eco nel mondo esperantista, al punto che Kálmán Kalocsay [> 56] gli dedica dei versi relativamente famosi: *Saussure, - la pura, klara / Mens' / la projektinto, projektonto. / Trabilis, kvazaŭ lumofonto / La vortstrukturon lia Lens' / Ascendis el vort-arba dens' / Kiel la av' al Blanka Monto / Saussure - la pura, klara / Mens' / La projektinto, projektonto. / Ne senmerita la incens'! / Al tre nebula horizonto / Pluiris li, sed post renkonto / La nia restis lia Pens'! / Saussure, - la pura, klara / Mens'.*

Il legame del movimento esperantista con la Confederazione elvetica (la cui storica neutralità è proverbiale) è molto stretto e significativo: basti riflettere sul fatto che i presidenti internazionali del periodo 1919-34 (Hector Hodler [> 8], Eduard Stettler e il già ricordato Edmond Privat) furono tutti e tre svizzeri.

Scienco havas semon enuan, sed frukton bonguan. [2205] "La scienza ha semi noiosi ma frutti gioiosi".

